

Krajowa
Reprezentacja
Doktorantów

Rozwój instytucji Rzecznika Praw Doktoranta

Krajowej Reprezentacji Doktorantów

Szanowni Państwo,

instytucja Rzecznika Praw Doktoranta KRD funkcjonuje już prawie 17 lat. Jego zadaniem jest stanie na straży praw doktoranta, badanie sygnałów o podejrzeniu naruszenia praw doktorantów oraz ewentualne podejmowanie interwencji w razie stwierdzenia zaistnienia naruszeń praw doktorantów. Bez wątplenia stwierdzić można, że udzielanie pomocy prawnej doktorantom jest jednym z najważniejszych zadań realizowanych przez Krajową Reprezentację Doktorantów. Liczba spraw zgłaszanych do Rzecznika z roku na rok rośnie, co stawia przed nami nowe wyzwania. Z przyjemnością obserwujemy ciągły rozwój zespołu Rzecznika Praw Doktoranta KRD. Jednym z naszych celów jest także zwiększenie świadomości prawnej społeczności doktoranckiej. Podejmowane są nowe inicjatywy, które mają na celu zwiększenie świadomości prawnej doktorantek i doktorantów.

W naszej ocenie konieczne jest zrealizowanie kolejnego kroku – ustawowe umocowanie instytucji Rzecznika Praw Doktoranta KRD. W tym zakresie odczuwamy duże wsparcie środowiska akademickiego, które dostrzega istotną rolę w zakresie udzielania wsparcia nie tylko doktorantom, ale również pracownikom administracyjnym i naukowym podmiotów prowadzących kształcenie doktorantów. Bardzo ważna jest dla nas także pomoc udzielana przez Rzecznika Praw Obywatelskich, który dostrzega konieczność ustawowego umocowania Rzecznika Praw Doktoranta. Na bieżąco współpracujemy także z Rzecznikiem Praw Studenta Parlamentu Studentów RP, wspólnie dbając o ochronę praw studentów i doktorantów.

Rozwój instytucji Rzecznika Praw Doktoranta KRD nie byłby możliwy bez zaangażowania wielu osób, którzy na przestrzeni lat współtworzyli Krajową Reprezentację Doktorantów. Z tego miejsca chcielibyśmy podziękować osobom, które pełniły funkcje Rzecznika Praw Doktoranta, zastępcom Rzecznika Praw Doktoranta, członkom zespołu Rzecznika Praw Doktoranta oraz innym osobom nieustannie nas wspierającym. Wasza wiedza, umiejętności oraz pasja umożliwiły udzielenie pomocy wielu osobom, a także ustawiczny rozwój całej Krajowej Reprezentacji Doktorantów. Niniejsza publikacja powstała w celu zachowania pamięci instytucjonalnej oraz zaprezentowaniu rozwoju instytucji Rzecznika Praw Doktoranta KRD.

mgr inż. Michał Klimczyk

*Przewodniczący
Krajowej Reprezentacji Doktorantów*

r.pr. Wojciech Kielbasiński

*Rzecznik Praw Doktoranta
Krajowej Reprezentacji Doktorantów*

Spis treści

01.

Ewolucja statusu prawnego Rzecznika Praw Doktoranta [str. 3](#)

02.

Rzecznicy Praw Doktoranta w latach 2006-2023 [str. 9](#)

03.

Analiza prawnoporównawcza instytucji RPD [str. 27](#)

04.

Problemy wynikające z braku ustawowego uregulowania [str. 29](#)

05.

Korzyści wynikające z ustawowego uregulowania RPD [str. 30](#)

06.

Podsumowanie wraz z propozycją uregulowania Rzecznika
Praw Doktoranta w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym
i nauce [str. 32](#)

01

Ewolucja statusu prawnego Rzecznika Praw Doktoranta

Instytucja Rzecznika Praw Doktoranta Krajowej Reprezentacji Doktorantów (dalej jako: "Rzecznik Praw Doktoranta" bądź "Rzecznik") została ustanowiona 12 grudnia 2006 r. podczas II posiedzenia Zarządu Krajowej Reprezentacji Doktorantów kadencji 2006/2007. Zarząd Krajowej Reprezentacji Doktorantów podjął wówczas uchwałę o powołaniu na to stanowisko mgr Pawła Pachuty. Rzecznik Praw Doktoranta od tej pory miał zajmować się podejmowaniem interwencji w indywidualnych sprawach doktorantów w sytuacji niemożności załatwienia sprawy przez samorząd danej jednostki oraz występowaniem przed określonymi władzami wtedy, kiedy zagrożone były interesy doktorantów lub kiedy łamane były ich prawa. Do 2014 roku w Krajowej Reprezentacji Doktorantów, oprócz instytucji Rzecznika Praw Doktoranta, funkcjonowała jedynie Komisja Prawna.

Początkowo jedynym dokumentem, który określał zadania i kompetencje Rzecznika Praw Doktoranta była informacja skierowana przez niego w formie pisemnej do samorządów doktorantów. Wskazano w niej, że do zadań Rzecznika należy przede wszystkim podejmowanie interwencji w indywidualnych sprawach doktorantów u władz uczelni i w odpowiednich instytucjach, podejmowanie interwencji w sprawach związanych z uprawnieniami samorządów doktorantów, występowanie do właściwych instytucji w przypadku zagrożenia praw i interesów doktorantów, udzielanie porad związanych z prawami i obowiązkami doktorantów wynikającymi z przepisów prawa, inne sprawy związane z przestrzeganiem i realizacją praw i interesów doktorantów oraz samorządów doktorantów, a także przygotowywanie raportu z działań Rzecznika i w oparciu o zawarte w nim wnioski propozycji zmian w zakresie regulacji prawnych.

Od 2014 r. status prawny Rzecznika Praw Doktoranta normował już statut Krajowej Reprezentacji Doktorantów uchwalony podczas Nadzwyczajnego Zjazdu Delegatów Krajowej Reprezentacji Doktorantów, który miał miejsce w dniu 4 października 2014 r. w Warszawie. Jego zadania i kompetencje szczegółowo określono zaś w regulaminie funkcjonowania Rzecznika Praw Doktoranta oraz Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta uchwalonym przez Zarząd KRD w dniu 24 stycznia 2014 r. Zgodnie z tymi regulacjami, Rzecznik miał obowiązek stać na straży

obrony praw i interesów doktoranta określonych w obowiązujących aktach normatywnych, a także wynikających z zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej. Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że na mocy § 3 ust. 1 pkt 5 ww. statutu, Rzecznik stanowił jeden z organów Krajowej Reprezentacji Doktorantów. W § 15 ust. 1 pkt 11 Statutu z 2014 r. określono wówczas, że Rzecznik Praw Doktoranta powoływany i odwoływany jest w drodze konkursu spośród kandydatów przedstawionych przez uprawnione organy samorządu doktorantów uczelni lub jednostek naukowych.

Katalog form działania Rzecznika Praw Doktoranta ustanowiono w § 22 Statutu. Z jego postanowień wynikało, że Rzecznik mógł podejmować mediacje i działania wyjaśniające w sprawach indywidualnych, analizować, monitorować i wspierać przestrzeganie praw doktorantów, opracowywać i wydawać niezależne sprawozdania i zalecenia w zakresie problemów związanych z przestrzeganiem praw doktorantów oraz podejmować się tworzenia kampanii informacyjnych. Ponadto, Rzecznik Praw Doktoranta posiadał również kompetencję do występowania za zgodą zainteresowanego w jego imieniu wobec władz uczelni. Statut określał również pewne obowiązki Rzecznika Praw Doktoranta. Zgodnie z § 24 ust. 5 wskazanego aktu prawnego, był on zobowiązany do przedstawiania pisemnego sprawozdania z działalności Zarządowi KRD raz na kwartał, do 15 dnia miesiąca następującego po danym kwartale.

Już w tamtym okresie Rzecznik Praw Doktoranta realizował swoje zadania przy pomocy Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta. Jak wskazano w § 24 ust. 6 statutu z 2014 r., Zespół ten był powoływany przez Zarząd KRD, spośród kandydatur, które uzyskały akceptację Rzecznika. Przewodniczący Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta pełnił automatycznie funkcję zastępcy Rzecznika. W § 24 ust. 7 zaznaczono natomiast, iż organizację i tryb pracy Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta określa regulamin. Regulamin zatwierdzany był nie tylko przez Zarząd KRD, ale i Rzecznika Praw Doktoranta.

Regulamin powielał wiele postanowień wskazanych w statucie KRD z 2014 r. Zawarto w nim jednak pewne dodatkowe kompetencje Rzecznika Praw Doktoranta. W art. 1 ust. 4 wskazano, że we współpracy z Zespołem Prawnym Rzecznika Praw Doktoranta, Rzecznik wydaje opinie prawne na prośbę doktorantów. Regulamin zawierał również postanowienie odnoszące się do ewentualnej rezygnacji osoby sprawującej funkcję Rzecznika Praw Doktoranta lub niesprawowania przez nikogo tej funkcji w danym okresie. Jak wynika z art. 2 ust. 2, w takiej sytuacji funkcję Rzecznika Praw Doktoranta przejmować miał Przewodniczący Zespołu Rzecznika Praw Doktoranta.

Warto przy tym podkreślić, że Rzecznik mógł wówczas podejmować działania z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanego, samorządu doktorantów lub członka Zarządu KR D. W art. 5 zaznaczono, że wniosek kierowany do Rzecznika Praw Doktoranta jest wolny od opłat. Uznać to należy za niezwykle ważną gwarancję możliwości skorzystania przez każdą zainteresowaną osobę ze wsparcia Rzecznika.

W regulaminie został wskazany również katalog ewentualnych rozstrzygnięć Rzecznika Praw Doktoranta. Zgodnie z art. 9 Rzecznik mógł wyjaśnić wnioskodawcy, że nie stwierdził naruszenia praw doktoranta, skierować wystąpienie do organu, uczelni lub jednostek naukowych, w których działalności stwierdził naruszenie wolności i praw doktoranta, zwrócić się do organu nadrzędnego nad organem uczelni bądź jednostki naukowej z wnioskiem o zastosowanie środków przewidzianych w przepisach prawa, a także złożyć zawiadomienie o popełnieniu czynu zabronionego w sprawach o przestępstwa ścigane z urzędu.

W art. 12 regulaminu określono natomiast dodatkowe obowiązki Rzecznika Praw Doktoranta. Wynika z niego, że był on wówczas zobowiązany do informowania o podjętych dotychczas działaniach oraz o stanie przestrzegania praw doktoranta podczas każdego posiedzenia Zarządu Krajowej Reprezentacji Doktorantów. Zaznaczenia również wymaga, iż na mocy tego regulaminu Rzecznik Praw Doktoranta był organem kadencyjnym. Jak bowiem wynikało wprost z art. 14 ust. 2 wskazanego regulaminu, był on powoływany na okres dwuletniej kadencji.

Nowelizacje Statutu w latach 2019-2022 nie zmieniły znacząco treści postanowień odnośnie do działalności Rzecznika Praw Doktoranta. Na mocy § 20 ust. 1-3 Rzecznik Praw Doktoranta nadal stoi na straży praw doktoranta wynikających z aktów prawa powszechnie obowiązującego oraz aktów prawa zakładowego. W sprawach dotyczących ochrony praw doktoranta Rzecznik bada, czy wskutek działania lub zaniechania organów, organizacji lub instytucji, zobowiązanych do przestrzegania i realizacji tych praw nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej.

Rzecznik działa w szczególności przez udzielanie doktorantom wsparcia prawnego z zakresu szkolnictwa wyższego i nauki, podejmowanie mediacji i działań wyjaśniających w sprawach indywidualnych, analizowanie, monitorowanie i wspieranie przestrzegania praw doktoranta, opracowywanie i publikowanie niezależnych sprawozdań i wydawanie zaleceń w zakresie problemów związanych z przestrzeganiem praw doktorantów, przedstawianie opinii publicznej

informacji o problemach doktorantów oraz wnioskowanie do Przewodniczącego KRD o udział KRD w postępowaniach administracyjnych i sądowno-administracyjnych, gdy wymaga tego ochrona praw doktoranta lub jest to uzasadnione innymi celami statutowymi KRD.

Nowelizacje Statutu KRD w latach 2019-2022 nie doprowadziły również do zmian przepisów w zakresie powoływania Zespołu Prawnego RPD. W dalszym ciągu jest on powoływany przez Zarząd spośród kandydatów, którzy uzyskali akceptację Rzecznika. Warto podkreślić, że Przewodniczący Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta nadal automatycznie staje się zastępcą Rzecznika. Obecnie przepisy wewnętrzne nie przewiduje kadencyjności instytucji Rzecznika Praw Doktoranta KRD.

W 2019 r. zmianie uległa, jednakże treść postanowienia stanowiącego o obowiązku sprawozdawczym Rzecznika Praw Doktoranta. Zgodnie bowiem z § 20 ust. 6 statutu z 2019 r., Rzecznik był obowiązany składać Zarządowi sprawozdanie nie raz na kwartał, a raz na półrocze. Nowelizacją z 2021 r. rozszerzono obowiązek sprawozdawczy Rzecznika Praw Doktoranta poprzez zobowiązanie go do składania sprawozdań również Komisji Rewizyjnej.

W 2021 r. wprowadzono natomiast § 20 ust. 4a. Na jego mocy, na wniosek Rzecznika Praw Doktoranta, Zarząd może powołać jego drugiego zastępcę. Dodano także § 19 ust. 2a, który wymienia osoby wchodzące w skład Rady Doradczej. Od wprowadzenia wskazanego przepisu, w skład Rady z urzędu wchodzi również ustępujący Rzecznik Praw Doktoranta, po uprzednim wyrażeniu zgody w formie pisemnego oświadczenia.

Szczegółowe zasady dotyczące działalności Zespołu Rzecznika Praw Doktoranta i Komisji Prawnej określa aktualnie regulamin funkcjonowania Biura Prawnego Krajowej Reprezentacji Doktorantów (dalej jako: "regulamin") przyjęty 10 stycznia 2022 r. Biuro Prawne KRD zostało powołane do życia w 2022 r. w celu profesjonalizacji działalności prawnej KRD. Zgodnie z § 3 regulaminu, zasadniczym przedmiotem działalności Biura Prawnego KRD jest analizowanie, monitorowanie i wspieranie przestrzegania praw doktorantów i doktorantek oraz obsługa prawna działalności Krajowej Reprezentacji Doktorantów w zakresie realizowanej działalności statutowej. Biuro to składa się z Zespołu Rzecznika Praw Doktoranta KRD oraz Komisji Prawnej KRD. Funkcję Przewodniczącego Biura pełni zastępca Rzecznika Praw Doktoranta KRD.

Zadania Zespołu Rzecznika Praw Doktoranta koncentrują się na udzielaniu bezpłatnych porad prawnych, opracowywaniu opinii prawnych w indywidualnych sprawach doktorantów, a także przygotowywaniu projektów pism oficjalnych lub procesowych dla doktorantów zgłaszających się do Biura. Komisja Prawna zajmuje się natomiast w szczególności opracowywaniem opinii prawnych w przedmiocie projektów aktów normatywnych dotyczących doktorantów i dokumentów wpływających na ich pozycję, konstruowaniem ekspertyz lub zewnętrznych stanowisk w zakresie projektów aktów normatywnych i innych dokumentów wpływających na sytuację doktoranta oraz opiniowaniem pod względem formalno-prawnym i redakcyjnym dokumentów dotyczących działalności statutowej Krajowej Reprezentacji Doktorantów.

Szczegółowy regulamin działalności Biura Prawnego KRD stanowił jeden z elementów w procesie profesjonalizacji działalności Rzecznika Praw Doktoranta. Znajdują się w nim bowiem postanowienia dotyczące rekrutacji członków Biura Prawnego KRD oraz odwoływania ich z funkcji. Ustanowiono przejrzyste przepisy prawne dotyczące oceny pracy realizowanej przez poszczególnych członków Biura. W § 6 ust. 3 uregulowana jest bowiem kwestia oceny okresowej jaką przeprowadza Przewodniczący Biura, a w przypadku Zespołu RPD Przewodniczący Biura działający łącznie z Rzecznikiem Praw Doktoranta KRD. W regulaminie wskazano szczegółowe kryteria jej przeprowadzania. Członkowie Biura są zatem świadomi tego, jakie elementy muszą spełniać, aby uzyskać ocenę pozytywną i móc w dalszym ciągu realizować swoje zadania.

Kolejnym ważnym aspektem uregulowanym w regulaminie jest możliwość otrzymywania przez członków Biura Prawnego KRD wynagrodzenia, którego wysokość jest uzależniona od liczby i stopnia skomplikowania wykonanych zadań. Zawarcie takiego postanowienia w regulaminie również przyczyniło się do profesjonalizacji pracy członków Biura oraz jakości podejmowanych przez nich działań. Możliwość otrzymywania ww. wynagrodzenia jest jednak determinowana wysokością budżetu Krajowej Reprezentacji Doktorantów.

W § 7 regulaminu szczegółowo unormowano proces zlecania i wykonywania zadań w ramach Biura Prawnego KRD. Warto podkreślić, że członek Biura Prawnego jest zobowiązany do zrealizowania zleconego mu zadania w terminie tygodnia od dnia jego przyjęcia. Termin ten może zostać przedłużony do dwóch tygodni w przypadku, gdy zadanie wymaga pogłębionej analizy prawnej. W przypadku niemożności wykonania zadania w terminie, Przewodniczący Biura Prawnego może przekazać je innemu członkowi Biura.

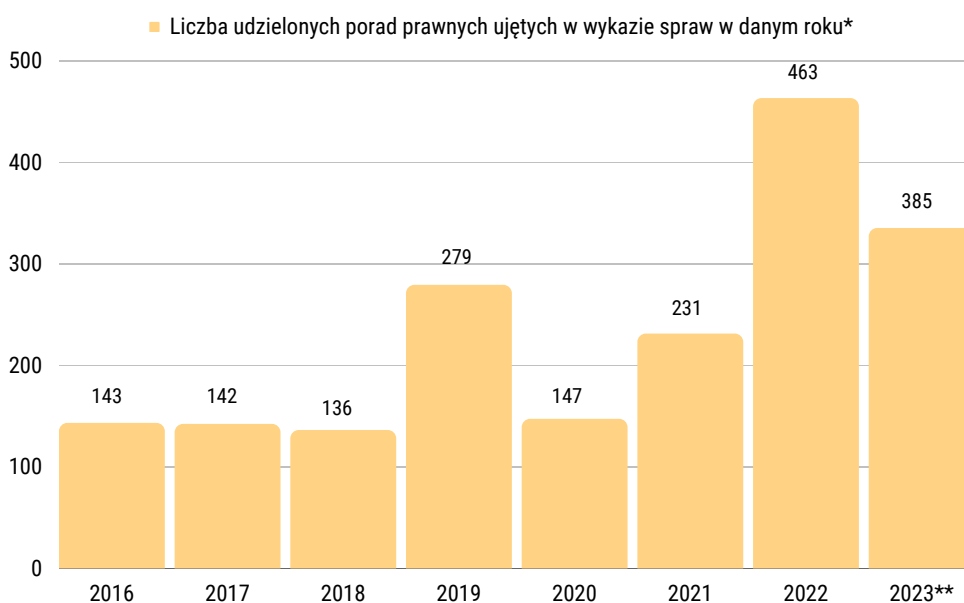

Warto dodać, że do regulaminu dołączony jest załącznik, który również ma znaczenie w procesie profesjonalizacji pracy realizowanej przez Biuro. Jego członkowie muszą podpisać przed rozpoczęciem swojej działalności oświadczenie o zachowaniu poufności.

Analiza modyfikacji, jakie zaszły w regulacjach prawnych dotyczących działalności Rzecznika Praw Doktoranta powstałych w ciągu 15 lat jego funkcjonowania pozwala ocenić, jak zmieniał się jego status prawny oraz stopień profesjonalizacji podejmowanych przez niego zadań. Aż do 2014 r. działalność podejmowana przez Rzecznika odbywała się na podstawie informacji publikowanej na stronie internetowej KRD oraz rozsyłanej do przedstawicieli samorządów doktorantów. Po zmianie statutu KRD w 2014 r. Rzecznik zyskał status jednego z organów KRD. W statucie określono podstawowe zasady jego działalności. Kolejne nowelizacje tego aktu nie wprowadzały wielu modyfikacji w zakresie działalności Rzecznika.

Należy przy tym podkreślić, że w ostatnich latach nastąpił wyraźny wzrost zainteresowania doktorantów działalnością Rzecznika Praw Doktoranta. Wzrasta bowiem świadomość doktorantów w zakresie zarówno funkcjonowania tej instytucji, ale również własnych praw. Poniżej dołączono tabelę obrazującą liczbę spraw wpływających do Rzecznika każdego roku

Tabela nr 1. Działalność Rzecznika Praw Doktoranta w latach 2016 - 2023

**Opracowano na podstawie elektronicznej ewidencji spraw zgłaszanych do Rzecznika Praw Doktoranta KRD prowadzonej od 2016 r. Wykaz nie obejmuje porad prawnych udzielonych telefonicznie bądź w inny sposób nieewidencjonowanych ze względu na specyfikę sprawy lub konieczność udzielania doraźnej pomocy.
**do 30.06.2023 r.*

02.

Rzecznicy Praw Doktoranta w latach 2006-2023

1.	mgr Paweł Pachuta, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie od 12 grudnia 2006 r. do 31 grudnia 2013 r.
2.	dr Marzena Andrzejewska, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie od 15 marca 2014 r. do 31 grudnia 2014 r.
3.	dr Marcin Dokowicz, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu od 24 stycznia 2015 do 31 grudnia 2016 r.
4.	dr Agata Pyrzyńska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu od 27 stycznia 2017 r. do dnia 29 lutego 2020 r.
5.	mgr Paweł Sobotko, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie od 18 maja 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.
6.	r.pr. Wojciech Kielbasiński, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu od lutego 2021 r.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

od 12 grudnia 2006 r. do 31 grudnia 2013 r.

mgr Paweł Pachuta

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Paweł Pachuta ukończył studia magisterskie na kierunku historia (2002) na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W trakcie studiów angażował się w prace Samorządu Studentów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie pełniąc m.in. funkcję Przewodniczącego Parlamentu Studentów, Sekretarza Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów oraz Przewodniczącego Komisji Informacji Uczelnianego Samorządu Studentów. Był również reprezentantem studentów w Senacie Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Studia doktoranckie rozpoczął w 2002 r. Podczas studiów nadal wykazywał zaangażowanie w pracę na rzecz środowiska akademickiego. W latach 2006-2012 pełnił funkcję Przewodniczącego Samorządu Doktorantów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W latach 2007-2009 był również członkiem Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Ponadto pełnił również rolę sekretarza oraz wiceprzewodniczącego Krajowej Reprezentacji Doktorantów.

Paweł Pachuta aktualnie zatrudniony jest w publicznej uczelni akademickiej w Warszawie na stanowisku specjalisty ds. szkolnictwa wyższego. Prowadzi również własną działalność gospodarczą – jest właścicielem Centrum Szkoleń Profesjonalnych i Doradztwa Qualitas. Specjalizuje się w prowadzeniu szkoleń z zakresu prawa szkolnictwa wyższego.

Zainteresowania naukowe Pawła Pachuty koncentrują się na problematyce polityki, historii oraz prawa szkolnictwa wyższego i prawa administracyjnego.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

mgr Paweł Pachuta

Funkcję Rzecznika Praw Doktoranta sprawował od grudnia 2007 r. Jego działalność skupiała się wówczas na udzielaniu porad prawnych z zakresu prawa szkolnictwa wyższego, interwencjach w uczelniach wyższych związanych z naruszeniami przepisów prawa o szkolnictwie wyższym, przygotowywaniu opinii projektów aktów prawnych w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki (głównie aktów wykonawczych), a także współpracy z innymi organami w tym zakresie. W 2007 r. utworzono na stronie Krajowej Reprezentacji Doktorantów zakładkę „RPD” zawierającą najważniejsze informacje dotyczące praw i interesów doktorantów, a także specjalny dział na forum internetowym KRK. Zakres działań Rzecznika i sposób zgłaszania spraw został ogłoszony na stronie internetowej KRK.

Rzecznik Praw Doktoranta wystąpił również wówczas do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z prośbą o interpretację przepisów dotyczącą uprawnień co do otrzymywania świadczeń materialnych co do tych doktorantów, którzy chcieli korzystać z możliwości przedłużenia kształcenia. Ministerstwo przychyliło się do jego opinii stwierdzając w odpowiedzi m.in., że:

- uczelniane regulaminy pomocy materialnej nie mogą ograniczać uprawnień do świadczeń doktorantom będącym w okresie przedłużenia studiów (wskazano w interpretacji, że w okresie tym świadczenia przysługują na zasadach ogólnych);
- uczelniane regulaminy pomocy materialnej nie mogą wprowadzać dodatkowych pozaustawowych wymagań, od których uzależnione jest przyznanie określonych świadczeń.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

od 15 marca 2014 r. do 31 grudnia 2014 r.

dr Marzena Andrzejewska

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Doktor Marzena Andrzejewska z wyróżnieniem ukończyła studia magisterskie na kierunku Prawo na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Następnie odbyła studia doktoranckie na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz ukończyła aplikację ogólną i sędziowską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Stopień doktora w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki prawne, ze specjalnością postępowanie karne uzyskała na podstawie dysertacji pt. „Granice orzekania sądu kasacyjnego w polskim procesie karnym”, przygotowanej pod opieką prof. dr hab. Piotra Hofmańskiego, obronionej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jest autorką kilkudziesięciu artykułów naukowych, glos, haseł encyklopedycznych, sprawozdań i recenzji. Pełni funkcję wykonawcy w międzynarodowych i krajowych grantach badawczych finansowanych ze źródeł Narodowego Centrum Nauki i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Na funkcję Rzecznika Praw Doktoranta Krajowej Reprezentacji Doktorantów została powołana w dniu 15 marca 2014 r. W okresie kadencji zajmowała się opracowaniem ram organizacyjnych funkcjonowania instytucji Rzecznika Praw Doktoranta oraz Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta, analizowaniem, monitorowaniem i wspieraniem przestrzegania praw doktoranta, przygotowaniem oraz wydawaniem niezależnych sprawozdań i zaleceń w zakresie problemów związanych z przestrzeganiem praw doktorantów, podejmowaniem interwencji w indywidualnych sprawach doktorantów u organów, organizacji i instytucji obowiązanych do przestrzegania i realizacji praw doktoranta oraz prowadzeniem kampanii informacyjnych oraz innych działań zmierzających do zwiększenia świadomości w zakresie praw i obowiązków doktoranta.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

dr Marzena Andrzejewska

Rzecznik Praw Doktoranta w tym czasie podejmował bezpośrednie interwencje w najbardziej złożonych sprawach oraz współpracował przy opracowywaniu diagnozy studiów doktoranckich i nowelizacji regulaminu funkcjonowania Rzecznika Praw Doktoranta oraz Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta.

W 2014 r. wprowadzono zasady dotyczące oceniania działalności członków Zespołu Rzecznika Praw Doktoranta. Dokonano również zmian, które miały na celu zunifikowanie działań podejmowanych przez Rzecznika Praw Doktoranta i Zespół Prawny Rzecznika Praw Doktoranta. Prace podejmowane przez Zespół Prawny Rzecznika Praw Doktoranta były od 2014 r. uwzględniane w sprawozdaniach z działalności Rzecznika Praw Doktoranta. Ponadto na stronie internetowej Krajowej Reprezentacji Doktorantów wskazano szczegółowe informacje o działalności Rzecznika Praw Doktoranta, a także przygotowano akcję promującą Rzecznika Praw Doktoranta w ośrodkach akademickich. Z pewnością stanowiło to krok, który doprowadził do większego zainteresowania instytucją Rzecznika Praw Doktoranta w środowisku doktoranckim.

Jako Rzecznik przygotowała również projekt zmiany regulaminu funkcjonowania Rzecznika Praw Doktoranta oraz Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta, mający na celu dostosowanie przepisów do aktualnych potrzeb tych organów, w związku z brakiem jego komplementarności i przejrzystości. Podniesiono także pomysł zmiany statutu polegającej na ustanowieniu Rzecznika Praw Doktoranta jednym z organów KR D. Wzmocnienie pozycji było postulowane przez Rzecznika w związku z tym, iż stoi straży obrony praw i interesów doktoranta określonych w obowiązujących aktach normatywnych, a także wynikających z zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej. Ponadto utworzono dwa adresy mailowe: rzecznik@krd.edu.pl oraz komisja.prawna@krd.edu.pl.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

od 24 stycznia 2015 do 31 grudnia 2016 r.

dr Marcin Dokowicz

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Doktor Marcin Dokowicz ukończył studia magisterskie na kierunku Chemia w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Podczas studiów był zaangażowany w prace Samorządu Studenckiego. Pełnił funkcję członka Rady Wydziału Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, a także Rady Samorządu Studenckiego Wydziału Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W latach 2010-2011 sprawował funkcję eksperta ds. studenckich Państwowej Komisji Akredytacyjnej.

Uzyskał stopień naukowy doktora nauk chemicznych w 2018 r. Aktualnie pełni rolę koordynatora i eksperta w projektach mających na celu poprawę jakości i efektywności kształcenia na studiach doktoranckich, realizowanych przez Wydział Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w ramach Programu Operacyjnego "Wiedza Edukacja Rozwój". Jego obecne zainteresowania naukowe skupiają się wokół systemu szkolnictwa wyższego i nauki ze szczególnym uwzględnieniem prawnych aspektów kształcenia na poziomach 5-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz systemu awansów naukowych. Obecnie pełni funkcję członka Komisji Strategicznych Problemów Szkolnictwa Wyższego Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, członka Zespołu Ekspertów KRASP, eksperta w projekcie MEiN-PW pt. „Polsko-ukraińska współpraca instytucji przedstawicielskich reprezentujących rektorów, na rzecz doskonalenia działania uczelni” oraz sekretarza zespołów oceniających Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

dr Marcin Dokowicz

W okresie studiów doktoranckich był zaangażowany w działalność na rzecz środowiska doktoranckiego. W latach 2012-2016 pełnił funkcję przewodniczącego Poznańskiego Porozumienia Doktorantów. W 2014 r. pełnił funkcję Wiceprzewodniczącego Krajowej Reprezentacji Doktorantów. Był również doradcą społecznym, a później członkiem Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W latach 2016-2017 zasiadał w Prezydium RGNiSW.

W trakcie studiów doktoranckich był także ekspertem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w projekcie pt. „Kształcenie na studiach doktoranckich: Opracowanie programów studiów doktoranckich o zróżnicowanych profilach” oraz ekspertem ds. doktoranckich Polskiej Komisji Akredytacyjnej. W ramach działalności w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu pełnił m.in. funkcję przewodniczącego Prezydium Sejmiku Doktorantów, członka Senatu UAM, członka Rady ds. Jakości Kształcenia, członka Zespołu ds. Europejskiej Karty Naukowca oraz członka Zespołu ds. Kodeksu Postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych. Brał również aktywny udział w procesie opiniowania wewnątrzuczelnianych aktów prawnych. W latach 2013-2014 aktywnie uczestniczył w pracach legislacyjnych nad nowelizacją ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o zasadach finansowania nauki oraz rozporządzeń wykonawczych do tych ustaw, przygotowując szereg poprawek i opinii, a także prezentując je na posiedzeniach komisji sejmowych.

Jest autorem wielu opracowań na temat problematyki systemu szkolnictwa wyższego i nauki, w tym współautorem komentarza do Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce pod redakcją prof. dr hab. J. Woźnickiego wydanej przez wydawnictwo Wolters Kluwer.

Funkcję Rzecznika Praw Doktoranta pełnił w latach 2015-2016. W okresie swojej działalności aktywnie współpracował z Zespołem Prawnym RPD. Podejmował również interwencje i mediacje w środowisku doktoranckim, a także działania mające na celu promocję w środowisku akademickim funkcji Rzecznika Praw Doktoranta.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

od 27 stycznia 2017 r. do dnia 29 lutego 2020 r.

dr Agata Pyrzyńska

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Doktor Agata Pyrzyńska jest absolwentką studiów prawniczych (2013) na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 2017 r. uzyskała stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Zadania nadzorcze Państwowej Komisji Wyborczej w polskim prawie wyborczym”. Aktualnie jest zatrudniona na stanowisku adiunkta na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego. Dr A. Pyrzyńska jest także członkiem Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego oraz członkiem Komitetu Redakcyjnego czasopisma „Acta Iuris Stetinensis”.

Zainteresowania naukowe dr Agaty Pyrzyńskiej koncentrują się głównie na zagadnieniach prawa wyborczego, w tym funkcjonowaniu administracji wyborczej, prawnych podstawach organizacji procesu wyborczego oraz problemach związanych ze stanowieniem prawa wyborczego. W obszarze zainteresowań dr A. Pyrzyńskiej pozostają także współczesne problemy szkolnictwa wyższego. Doktor Agata Pyrzyńska jest autorką licznych publikacji naukowych ogniskujących się na wskazanych wyżej zagadnieniach.

W czasie studiów doktoranckich dr A. Pyrzyńska aktywnie angażowała się w działalność na rzecz środowiska doktorantów. W latach 2014-2016 była członkiem Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta oraz Komisji Prawnej KR D. W roku 2016 została wybrana na funkcję Wiceprzewodniczącej Krajowej Reprezentacji Doktorantów, odpowiadając głównie za kwestie prawne oraz ochronę praw doktorantów. W latach 2017-2020 pełniła funkcję Rzecznika Praw Doktoranta KR D. W okresie 2017-2018 była członkiem Komisji Dyscyplinarnej ds. Nauczycieli Akademickich przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

dr Agata Pyrzyńska

Jako Rzecznik Praw Doktoranta dr A. Pyrzyńska zajmowała się wydawaniem opinii prawnych oraz podejmowaniem interwencji w środowisku akademickim. Aktywnie działała także na rzecz upowszechniania wiedzy o prawach i obowiązkach doktorantów, w tym prowadząc liczne szkolenia i warsztaty (m.in. dla doktorantów Politechniki Warszawskiej, Politechniki Łódzkiej, Politechniki Poznańskiej, dla Porozumienia Doktorantów Uczelni Technicznych). Uczestniczyła w wielu konferencjach i wydarzeniach dotyczących szeroko rozumianego szkolnictwa wyższego. Była prelegentką m.in. podczas Narodowego Kongresu Nauki w Katowicach oraz Europejskiego Forum Antyplagiatowego w Warszawie.

Za działalność na rzecz środowiska doktoranckiego w 2018 r. została uhonorowana „Brylantem Krajowej Reprezentacji Doktorantów”.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

od 18 maja 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

mgr Paweł Sobotko

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Paweł Sobotko jest absolwentem administracji (2010) i prawa (2012) na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie, a także trzykrotnym laureatem stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia w nauce – w roku akademickim 2007/08, 2008/09, 2009/10. Ponadto ukończył on również studia podyplomowe:

1. na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II – w zakresie rejestracji stanu cywilnego (2011);
2. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego – w zakresie kontroli jakości stosowania prawa przez organy samorządu terytorialnego (2013);
3. na Wydziale Geodezji, Inżynierii Przestrzennej i Budownictwa UWM w Olsztynie – w zakresie wyceny nieruchomości (2015).

W 2015 r. rozpoczął studia doktoranckie w dyscyplinie nauki prawne na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Od 2015 r. jest zatrudniony na stanowisku asystenta w grupie pracowników naukowo-badawczych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. W latach 2019-2022 był przedstawicielem doktorantów w Radzie Naukowej dyscypliny nauki prawne Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

Paweł Sobotko w latach 2008-2011 sprawował funkcję ławnika sądowego w Sądzie Okręgowym w Olsztynie, a w latach 2010-2022 był pozaetatowym członkiem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Olsztynie. Od 2022 r. pełni również funkcję Zastępcy Redaktora Naczelnego półrocznika „Metryka Studia z zakresu prawa osobowego i rejestracji stanu cywilnego”. Prowadzi stały dział poświęcony orzecznictwu sądowemu w sprawach rejestracji stanu cywilnego.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

mgr Paweł Sobotko

Zainteresowania naukowe Pawła Sobotko skupiają się wokół wybranych zagadnień prawa administracyjnego materialnego i procesowego, w tym prawa nauki i szkolnictwa wyższego, rejestracji stanu cywilnego oraz prawa zabezpieczenia społecznego. Jest autorem publikacji dotyczących m.in. szkolnictwa wyższego i stopni naukowych, w tym współautorem komentarzy do ustaw z tej problematyki. Przygotowuje rozprawę doktorską z zakresu administracyjnoprawnych aspektów rejestracji stanu cywilnego.

Przed objęciem funkcji Rzecznika Paweł Sobotko pełnił w latach 2016-2018 funkcję Przewodniczącego Komisji Prawnej Krajowej Reprezentacji Doktorantów, a od 2020 r. był Przewodniczącym Zespołu Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta. Ponadto, w kadencjach 2017-2020 i 2021-2024 został wybrany na członka Komisji dyscyplinarnej do spraw nauczycieli akademickich przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z rekomendacji Krajowej Reprezentacji Doktorantów. Warto zaznaczyć, iż w 2017 r. Paweł Sobotko został wyróżniony przez Krajową Reprezentację Doktorantów Brylantem KRD za szczególne zasługi i osiągnięcia w działalności na rzecz doktorantów.

W roku 2020 przygotował wraz z Zespołem Rzecznika Praw Doktoranta "Zbiór porad dla doktorantów", obejmujący zagadnienia dotyczące zarówno studiów doktoranckich, jak i szkół doktorskich. Znajdują się w nim opinie prawne dotyczące tych zagadnień, które najczęściej wywoływały wątpliwości i były przedmiotem sporów pomiędzy doktorantami a podmiotami prowadzącymi studia doktoranckie i szkoły doktorskie. Poruszono w nim między innymi kwestie związane z przedłużeniami studiów doktoranckich, skreśleniami z listy doktorantów, stypendiami i systemem wsparcia doktorantów, przewodami doktorskimi i postępowaniami w sprawie nadania stopnia doktora oraz praktykami podejmowanymi w toku studiów.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

od lutego 2021 r.

r.pr. Wojciech Kiełbasiński

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Wojciech Kiełbasiński jest absolwentem studiów prawniczych (2018) na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Od początku studiów był zaangażowany w działalność na rzecz społeczności akademickiej. W trakcie studiów aktywnie działał w Samorządzie Studenckim UMK oraz reprezentował studentów w organach kolegialnych uczelni. Był również członkiem Rady Studentów Parlamentu Studentów RP, Przewodniczącym Forum Uniwersytetów Polskich oraz ekspertem Polskiej Komisji Akredytacyjnej ds. studenckich.

Od 2018 r. jest uczestnikiem studiów doktoranckich na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Ukończył FIFA/CIES Programme in Sports Management. W latach 2019-2021 był członkiem Zarządu Samorządu Doktorantów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Jest również sekretarzem zespołów oceniających Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Jest współautorem ogólnopolskiego portalu eDoktorant.pl. W 2022 r. pozytywnie złożył egzamin radcowski i uzyskał tytuł zawodowy radcy prawnego.

W obszarze jego zainteresowań naukowych znajduje się prawo administracyjne, w tym prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Interesuje się także prawem europejskim oraz prawem sportowym. Prowadził wiele szkoleń związanych z prawem o szkolnictwie wyższym i nauce.

Sylwetki Rzeczników Praw Doktoranta

r.pr. Wojciech Kiełbasiński

Wojciech Kiełbasiński od lutego 2021 r. pełni funkcję Rzecznika Praw Doktoranta Krajowej Reprezentacji Doktorantów. Od tego czasu rozpoczęto profesjonalizację pomocy udzielanej przez Rzecznika. W ramach działalności utworzono stronę - prawadoktoranta.pl, a także profil na portalu społecznościowym Facebook. Rzecznik prowadzi również między innymi systematyczne dyżury za pośrednictwem środków komunikacji na odległość. Ponadto organizowane są spotkania online „Rzecznicy KRD w ogniu pytań”, które cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem (druga edycja miała miejsce w tym roku). Od 2021 r. realizowany jest również projekt „Lokalny Ambasador Praw Doktoranta”.

Na podstawie wyżej wskazanych opisów sylwetek poszczególnych Rzeczników Praw Doktoranta Krajowej Reprezentacji Doktorantów zauważyć można, iż do pełnienia tej funkcji każdorazowo wybierano kandydata mogącego pochwalić się już znaczącymi osiągnięciami zarówno o charakterze naukowym, jak i organizacyjnym. Każda z tych osób mimo młodego wieku w chwili kandydowania na stanowisko Rzecznika Praw Doktoranta wyróżniała się merytoryczną wiedzą, zaangażowaniem w działalność na rzecz środowiska doktoranckiego oraz profesjonalizmem. Warto również podkreślić, że rolę Rzecznika pełnią osoby, które po jej zakończeniu osiągają wybitne sukcesy także w dalszej karierze zawodowej. Są rozpoznawalnymi naukowcami, praktykami prawa czy też szkoleniowcami. Wybór takich właśnie osób na Rzeczników Praw Doktoranta jest kolejnym dowodem na to, że znaczenie tej instytucji w środowisku doktoranckim jest niezwykle doniosłe. Krajowa Reprezentacja Doktorantów zawsze rozważnie analizuje kandydatury na to stanowisko i wybiera osoby, których dotychczasowa działalność i kompetencje świadczą o możliwościach kandydata w zakresie efektywnego prowadzenia działalności Rzecznika Praw Doktoranta.

Zespół Rzecznika Praw Doktoranta w 2023 roku:

apl. radc. Barbara Pietrzyk-Tobiasz, Przewodnicząca Zespołu i zastępca Rzecznika
(Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

mgr Monika Wilanowska, II zastępca Rzecznika
(Uniwersytet Łódzki)

mgr Sebastian Czechowicz
(Uniwersytet Łódzki)

mgr Marcin Dorochowicz
(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

mgr Marcin Kopacki
(Uniwersytet Wrocławski)

mgr Przemysław Mroczkowski
(Uniwersytet Warszawski)

apl. radc. Malwina Tkacz
(Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie)

apl. radc. Maciej Bień
(Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie)

mgr Marta Bakun
(Uniwersytet Wrocławski)

mgr Grzegorz Zębik
(Uniwersytet Śląski w Katowicach)

Projekty edukacyjne

Jednym z celów działalności Rzecznika Praw Doktoranta KRD jest zwiększenie świadomości prawnej społeczności doktoranckiej. W tym celu podejmowane są działania ukierunkowane na osiągnięcie tego celu. Wśród nich wyróżnić należy projekty pn. **“Lokalny Ambasador Praw Doktoranta”** oraz **“Szkoła Młodego Naukowca Samorządowca”**.

Krajowa Reprezentacja Doktorantów | **KRD**

Lokalny
Ambasador
Praw
Doktoranta

STARTUJEMY!

www.prawadoktoranta.pl

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Zadanie publiczne współfinansowane ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki otrzymanych w 2022 r. w ramach konkursu „Organizowanie i animowanie działań na rzecz środowiska akademickiego”.

Celem realizacji zadania publicznego pn. **“Lokalny Ambasador Praw Doktoranta”** jest zwiększenie świadomości prawnej doktorantów w zakresie przepisów dotyczących szkolnictwa wyższego i nauki. Zadanie to umożliwi także prowadzenie działań strażniczych. Bezpośrednim efektem realizacji zadania publicznego było powołanie Lokalnych Ambasadorów Praw Doktoranta, którzy w sposób realny i skuteczny pomagali doktorantom w sprawach dydaktycznych, socjalnych, stypendialnych oraz innych potrzebach związanych z kształceniem i jego jakością na studiach doktoranckich lub też w szkole doktorskiej poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych. W ramach I edycji projektu przeszkolonych zostało 18 Lokalnych Ambasadorów Praw Doktoranta (jeden Ambasador na województwo, w przypadku województw mazowieckiego oraz małopolskiego po dwóch Ambasadorów).

Projekty edukacyjne

Dzięki powołaniu Lokalnych Ambasadorów Praw Doktoranta, Krajowa Reprezentacja Doktorantów miała możliwość wdrożenia praktycznych narzędzi, które skutkowały zwiększeniem świadomości prawnej doktorantów. W związku z realizacją projektu przeprowadzono badania dotyczące potrzeb lokalnej społeczności doktoranckiej w zakresie pomocy prawnej odnoszącej się do ich praw i obowiązków. Przygotowano 3 kwestionariusze ankiety: skierowane do doktorantek i doktorantów (w języku polskim – 544 odpowiedzi i angielskim – 57 odpowiedzi) oraz przedstawicieli samorządów doktorantów – 77 odpowiedzi. Na podstawie wyników opracowane zostały kampanie informacyjne.

Ponadto Lokalni Ambasadorzy Praw Doktoranta wykonali również następujące zadania:

- opracowali materiały edukacyjne dla doktorantów z zakresu prawa o szkolnictwie wyższym i nauce na potrzeby lokalnych samorządów doktoranckich;
- przeprowadzili 18 szkoleń dla samorządów doktoranckich;
- przygotowali i przeprowadzili kampanię informacyjną w zakresie praw i obowiązków doktorantów, na którą składały się posty w mediach społecznościowych, wiadomości do samorządów doktoranckich, indywidualne konsultacje i przeprowadzone szkolenia;
- reagowali na przejawy łamania praw doktorantów oraz stosowanie niewłaściwej interpretacji prawa w zakresie spraw doktoranckich poprzez zgłaszanie tych nieprawidłowości za pośrednictwem Przewodniczącego Krajowej Reprezentacji Doktorantów do Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Druga edycja projektu ukierunkowana była na podejmowanie działań szkoleniowych, edukacyjnych oraz analizę regulaminów szkół doktorskich oraz samorządów doktorantów. W ramach projektu powołanych zostało 10 Lokalnych Ambasadorów Praw Doktoranta.

Projekty edukacyjne

Lokalni Ambasadorzy Praw Doktoranta zrealizowali następujące działania:

- reagowanie na przejawy łamania praw doktorantów oraz stosowanie niewłaściwej interpretacji prawa w zakresie spraw studenckich;
- przygotowanie materiałów edukacyjnych dla doktorantów z zakresu prawa o szkolnictwie wyższym i nauce (w szczególności w formie artykułów popularnonaukowych);
- przeprowadzenie szkoleń dla społeczności doktoranckiej, w szczególności dla samorządów doktorantów;
- analiza regulaminów szkół doktorskich lub samorządów doktoranckich wybranych projektów, które zgłosiły się do wzięcia udziału w projekcie;
- przygotowanie kampanii informacyjnej dedykowanej doktorantom zagranicznym ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji prawnej osób rozpoczynających kształcenie w Polsce w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy;
- zwiększanie świadomości prawnej wśród doktorantów poprzez propagowanie działalności Rzecznika Praw Doktoranta oraz innych organów stojących na straży praw doktorantów.

W ramach realizacji zadania publicznego opracowano, na podstawie analiz przeprowadzonych przez Lokalnych Ambasadorów Praw Doktoranta, "Zbiór dobrych praktyk i najczęściej popełnianych błędów w regulaminach szkół doktorskich oraz samorządów doktoranckich".

Projekty edukacyjne

Głównym celem projektu pn. "Szkoła Młodego Naukowca Samorządowca" (dalej jako: "SMNS") jest zwiększenie wiedzy społeczności doktoranckiej na temat obowiązujących regulacji prawnych dotyczących nauki i szkolnictwa wyższego, podniesienie umiejętności w zakresie praktycznego stosowania przepisów w jednostkach prowadzących szkolenie doktorantów oraz stworzenie przestrzeni do dyskusji naukowych oraz wymiany osiągnięć naukowych i badawczych. Projekt dąży nie tylko do zwiększenia świadomości doktorantów w zakresie rzeczywistości prawnej, ale również do wyposażenia doktorantów w niezbędne umiejętności miękkie i kompetencje twarde. Ponadto projekt sprzyja integracji naukowców, stanowiąc forum do prezentacji aktualnych badań, dyskusji naukowych oraz wymiany osiągnięć naukowych pomiędzy uczestnikami SMNS (w szczególności podczas szkoleń stacjonarnych). Pierwszy etap projektu zakłada zorganizowanie szkoleń bazowych dla 30 doktorantów kształcących się w ramach szkół doktorskich w celu podniesienia ich poziomu wiedzy. Drugi etap projektu zakłada przeprowadzenie spotkań informacyjnych w ośrodkach akademickich w całej Polsce. Spotkania te są przygotowywane i przeprowadzane przez uczestników szkoleń stacjonarnych.

Szkolenia mają na celu zwiększenie świadomości doktorantów w zakresie rzeczywistości prawnej, wyposażenie doktorantów w niezbędne umiejętności miękkie i kompetencje twarde oraz stworzenie forum do prezentacji aktualnych badań, dyskusji naukowych oraz wymiany osiągnięć naukowych.

03.

Analiza prawno- porównawcza instytucji RPD

Instytucja rzecznika praw doktoranta nie występuje jedynie w Polsce. W wielu państwach europejskich powołano podobne organy mające na celu ochronę praw doktorantów bądź studentów i doktorantów. Należy przy tym podkreślić, że w większości państw europejskich funkcjonują również lokalni rzecznicy praw doktoranta, realizujący swoje zadania w danych podmiotach doktoryzujących. Dla przykładu warto szerzej przedstawić rozwiązania tworzone w tym zakresie na poziomie lokalnym. Zaznaczyć jednak trzeba, że ustanowienie w tym zakresie rozwiązania krajowego pozwala znacznie lepiej chronić prawa doktorantów. Krajowi rzecznicy praw doktoranta nie są bowiem powiązani z daną uczelnią bądź instytutem badawczym stosunkiem zatrudnienia, co sprawia, że mogą w neutralny i obiektywny sposób analizować sprawy poszczególnych doktorantów bez presji ze strony administracji danego podmiotu doktoryzującego.

Rozwiązania na poziomie lokalnym funkcjonują m.in. w Hiszpanii, Danii, Szwecji, Holandii, Niemczech czy też Belgii. Dla przykładu wskazać można, iż w Szwecji Rzecznik Praw Doktoranta występuje w Uniwersytecie Sztokholmskim. Rzecznik ma tam pozycję pełnoetatowego pracownika, którego zadaniem jest ochrona praw i interesów doktorantów [1]. Biuro Rzecznika Praw wszystkich studentów (w tym doktorantów) oraz pracowników funkcjonuje także w Uniwersytecie Amsterdamskim. W nim z kolei przewidziano mechanizm ewaluacji pracy Rzecznika i możliwość odwołania go w przypadku negatywnej oceny podejmowanej przez niego działalności [2]. Inaczej ukształtowano pozycję rzecznika np. w Uniwersytecie Leuven w Belgii. Tam przewidziano powołanie instytucji Rzecznika Praw Doktoranta na każdym wydziale funkcjonującym w uniwersytecie [3]. Warto również zwrócić uwagę na rozwiązanie istniejące w Uniwersytecie Albrechta i Ludwika we Fryburgu. Przewidziano tam bowiem dwustopniowy mechanizm wspierania doktorantów. Doktorant najpierw zostaje skierowany do biura rzeczników, gdzie kontaktuje się z wykwalifikowanymi mediatorami.

[1] The PhD Handbook, Department of Social Anthropology, https://www.socant.su.se/polopoly_fs/1.296665.1473773117!/menu/standard/file/PhD%20handbook.pdf (dostęp dnia 20.02.2023 r.), s. 14-15.

[2] Szerzej o instytucji Rzecznika w Uniwersytecie Amsterdamskim, <https://www.uva.nl/en/about-the-uva/about-the-university/social-safety/ombudsperson/ombudsperson.html?cb#Assistant-to-the-ombudsperson> (dostęp dnia 20.02.2023 r.).

[3] Więcej informacji o instytucji Rzeczników Praw Doktoranta na poszczególnych wydziałach w Uniwersytecie Leuven, <https://research.kuleuven.be/en/career/phd/doctoral-ombuds> (dostęp dnia 20.02.2023 r.).

Natomiast gdy problem nie zostanie rozwiązany na tym poziomie bądź wynik rozmów nie satysfakcjonuje doktoranta, może on udać się również na poradę do rzeczników, którymi są emerytowani profesorowie uniwersytetu [4].

Wskazać należy, że z punktu widzenia efektywnej ochrony praw doktorantów korzystniejsze jest ustawowe umocowanie rzecznika praw doktoranta, a więc ulokowanie tej instytucji na poziomie centralnym. Oczywiście, lokalni rzecznicy praw doktoranta funkcjonujący na poszczególnych uniwersytetach mogą stanowić wartościowe wsparcie dla doktorantów. Natomiast zazwyczaj są oni powiązani z podmiotami doktoryzującymi co sprawia, że ich działalność może nie być bezstronna i obiektywna. Te zagrożenia są wyeliminowane w przypadku powołania krajowego rzecznika praw doktoranta, którego cechuje niezależność od jakichkolwiek administracyjnych struktur poszczególnych uczelni i instytutów badawczych.

[4] Szerzej o rozwiązaniu przyjętym w Uniwersytecie we Fryburgu, <https://www.frs.uni-freiburg.de/en/ombudsstelle-en> (dostęp 20.02.2023 r.).

04.

Problemy wynikające z braku ustawowego uregulowania

Instytucja Rzecznika Praw Doktoranta funkcjonuje już ponad 15 lat. Powinien być to czas wystarczający do tego, aby wszystkie uczelnie i instytuty badawcze respektowały działalność tego organu, a doktoranci byli świadomi możliwości korzystania z jego wsparcia.

Praktyka działania Rzecznika Praw Doktoranta pokazuje, jednakże pewne problemy wynikające z braku jego ustawowego umocowania. Funkcjonowanie Rzecznika jedynie w oparciu o statut Krajowej Reprezentacji Doktorantów rodzi liczne ograniczenia, których eliminacja doprowadziłaby do jeszcze efektywniejszej pracy Rzecznika Praw Doktoranta oraz jego szerszej rozpoznawalności w środowisku doktoranckim.

Rzecznik Praw Doktoranta powinien być instytucją, która ma realne możliwości oddziaływania na sytuację danego doktoranta w podmiocie doktoryzującym. Oczywiście statut wyposaża go w wiele kompetencji takich jak podejmowanie mediacji w sprawach doktorantów, opracowywanie i publikowanie niezależnych sprawozdań, wydawanie zaleceń, przedstawianie opinii publicznej informacji o problemach doktorantów, wnioskowanie do Przewodniczącego KRD o udział KRD w postępowaniach administracyjnych i sądowno-administracyjnych, gdy wymaga tego ochrona praw doktoranta lub jest to uzasadnione innymi celami statutowymi KRD czy też występowanie w imieniu doktoranta wobec władz podmiotów doktoryzujących.

Należy jednakże podkreślić, że te kompetencje wynikają jedynie ze statutu, a zatem aktu o charakterze wewnętrznym. Sprawia to, iż nie wszystkie uczelnie i instytuty badawcze znają taki organ i respektują jego pozycję w środowisku akademickim. To z kolei może prowadzić do sytuacji polegających na niemożności interweniowania przez Rzecznika w sprawie danego doktoranta bądź niedopuszczenia Rzecznika jako przedstawiciela Krajowej Reprezentacji Doktorantów do toczącego się postępowania administracyjnego.

05.

Korzyści wynikające z ustawowego uregulowania RPD

Rzecznik Praw Doktoranta stanowi instytucję, która zapewnia doktorantom niezwykle potrzebne wsparcie prawne i organizacyjne. Należy przy tym podkreślić, że przez lata działalności tej instytucji, Krajowa Reprezentacja Doktorantów doprowadziła do profesjonalizacji pracy Zespołu Rzecznika Praw Doktoranta. Zespół wykonuje swoje zadania sumiennie, bezstronnie i obiektywnie, a także z poszanowaniem wszystkich praw osób zgłaszających wolę otrzymania wsparcia. Aktualnie, doktoranci traktują Rzecznika Praw Doktoranta KR D jak kluczowy organ w zakresie uzyskiwania przez nich merytorycznej pomocy prawnej. Doktoranci coraz częściej zwracają się do niego z prośbą o wsparcie i przygotowanie opinii prawnych. Ponadto, samorządy doktorantów biorą aktywny udział w szkoleniach prowadzonych przez Lokalnych Ambasadorów Praw Doktoranta w ramach projektu tworzonego we współpracy z Rzecznikiem Praw Doktoranta, a także spotkań z Rzecznikami KR D. To wszystko niewątpliwie świadczy o doniosłej roli Rzecznika Praw Doktoranta w środowisku akademickim.

Zaznaczyć trzeba, że Rzecznik Praw Doktoranta KR D jest organem, którego zasięg oddziaływania obejmuje całą społeczność akademicką. Z prośbą o zajęcie stanowiska zwracają się do niego nie tylko doktoranci, ale i pracownicy administracji uczelnianej, przedstawiciele władz uczelni, instytutów badawczych i szkół doktorskich, jak również promotorzy oraz kandydaci do szkół doktorskich.

Uregulowanie instytucji Rzecznika Praw Doktoranta w ustawie - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauki może przyczynić się do poważniejszego traktowania tej instytucji przez władze poszczególnych uczelni i instytutów badawczych, ale również samych doktorantów. Aktualnie Rzecznik Praw Doktoranta funkcjonuje jedynie na podstawie postanowień statutu Krajowej Reprezentacji Doktorantów. Ponadto, nie można zapominać o tym, że uregulowanie tej kwestii w ustawie przyczyni się również do większej rozpoznawalności instytucji Rzecznika Praw Doktoranta w poszczególnych podmiotach doktoryzujących, a także wśród doktorantów. Będą oni świadomi tego, że w przypadku zaistnienia różnego rodzaju problemów w trakcie procesu kształcenia w szkołach doktorskich, mogą liczyć na wsparcie ze strony Rzecznika Praw Doktoranta, a więc organu nastawionego na profesjonalne i obiektywne rozpoznanie ich spraw.

Ponadto, wydaje się, że ustawowe umocowanie funkcji Rzecznika Praw Doktoranta jest uzasadnione z uwagi na rosnącą liczbę zidentyfikowanych i zgłaszanych do Rzecznika lub innych podmiotów przypadków mobbingu, molestowania seksualnego czy też naruszania dóbr osobistych doktorantów przez innych członków społeczności akademickiej. Niepokojącą skalę problemu obrazują wyniki badań mobbingu na uczelniach przeprowadzonych przez Fundację Science Watch Polska. Został on również zauważony przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Niestety ze względu na brak adekwatnych środków możliwość udzielenia realnej pomocy prawnej przez Rzecznika osobom dotkniętym mobbingiem bądź inną formą werbalnej bądź niewerbalnej przemocy jest mocno ograniczona. Umocowanie ustawowe tego organu z pewnością byłoby krokiem ku przeciwdziałaniu negatywnego zjawiska mobbingu w podmiotach kształcących doktorantów.

Wydaje się zatem, iż ustawowe umocowanie Rzecznika Praw Doktoranta jest niezwykle istotnym krokiem na drodze do poprawy sytuacji doktorantów, a także zabezpieczenia ich praw i interesów, w przypadkach niezgodnego z prawem działania uczelni bądź instytutu badawczego, a także ewentualnych sytuacji konfliktowych pomiędzy doktorantem a pracownikami danego podmiotu doktoryzującego. W związku z tym, że Rzecznik Praw Doktoranta jest organem niezwiązanym w żaden sposób z administracją podmiotu doktoryzującego, stanowi dla doktoranta nieocenione wsparcie. Jest bowiem osobą, która budzi zaufanie doktorantów. Ten szczególny aspekt działalności Rzecznika ma istotne znaczenie z uwagi na to, że wiele spraw rozpoznawanych przez Zespół Rzecznika Praw Doktoranta dotyczy zagadnień związanych z różnego rodzaju relacjami np. doktorant-promotor czy też doktorant – władze podmiotu doktoryzującego. Klarowny dla wszystkich status prawny tej instytucji z pewnością przełoży się zatem na respektowanie kompetencji Rzecznika przez środowisko akademickie, a także traktowanie go jako pełnoprawnego przedstawiciela doktorantów podczas rozmów i dyskusji prowadzonych w danym lokalnym środowisku akademickim.

06.

Podsumowanie wraz z propozycją uregulowania Rzecznika Praw Doktoranta w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

W raporcie ukazano rozwój instytucji Rzecznika Praw Doktoranta w latach 2006-2023, zatem od jego powołania. Podkreślić należy, że do 2014 r. Rzecznik funkcjonował jedynie na podstawie pisemnej informacji przygotowanej w okresie działalności I Rzecznika Praw Doktoranta mgr Pawła Pachuty. Na mocy statutu Krajowej Reprezentacji Doktorantów z 2014 r. Rzecznik stał się natomiast jednym z organów Krajowej Reprezentacji Doktorantów. Jego status prawny został uregulowany w owym statucie, a także regulaminie wewnętrznym dotyczącym funkcjonowania Zespołu Rzecznika Praw Doktoranta. Kolejne modyfikacje statutu przyniosły jedynie zmiany mające na celu coraz większą profesjonalizację instytucji Rzecznika Praw Doktoranta Krajowej Reprezentacji Doktorantów. Należy jednak zwrócić uwagę na kilka postanowień świadczących o dalszej profesjonalizacji tej instytucji. Zmiana statutu z 2019 r. rozszerzyła obowiązek sprawozdawczy Rzecznika Praw Doktoranta poprzez zobowiązanie go do przesyłania sprawozdań również Komisji Rewizyjnej. W 2021 r. wprowadzono natomiast do statutu postanowienie umożliwiające powołanie II Zastępcy Rzecznika Praw Doktoranta. Jego wprowadzenie uzasadnione było nie tylko coraz większym znaczeniem instytucji Rzecznika Praw Doktoranta w środowisku doktoranckim, ale także znacznym, rokrocznym przyrostem spraw kierowanych do Rzecznika Praw Doktoranta. Dowodem na istotność pozycji Rzecznika Praw Doktoranta jest również włączanie każdego ustępującego Rzecznika Praw Doktoranta w skład Rady Doradczej Krajowej Reprezentacji Doktorantów za jego zgodą. Ponadto na mocy regulaminu funkcjonowania Biura Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta przyjętego 10 stycznia 2022 r. ustanowiono profesjonalne Biuro Prawne Krajowej Reprezentacji Doktorantów.

Aktualnie Rzecznik Praw Doktoranta funkcjonuje na podstawie postanowień statutu Krajowej Reprezentacji Doktoranta oraz regulaminu funkcjonowania Biura Prawnego Rzecznika Praw Doktoranta przyjętego 10 stycznia 2022 r. Rzecznik Praw Doktoranta jest organem, który świadczy doktorantom kompleksową pomoc prawną. Członkowie Biura Prawnego Krajowej Reprezentacji Doktorantów zajmują się nie tylko sporządzaniem opinii prawnych i podejmowaniem interwencji w środowisku akademickim, ale również ich działania związane są z udziałem w postępowaniach sądowno-administracyjnych oraz przygotowywaniem projektów zmian prawnych i ich uzasadnień.

Zaznaczyć przy tym trzeba, że od kilku lat zaobserwować można coraz większe zainteresowanie doktorantów działalnością Rzecznika Praw Doktoranta i wzrost liczby zapytań wpływających do Rzecznika. Zapytania te dotyczą często bardzo skomplikowanych kwestii wymagających dokonania kompleksowej analizy prawnej. W 2022 r. Rzecznik Praw Doktoranta udzielił aż 463 porad prawnych doktorantom. Do 30 czerwca 2023 r. zarejestrowano aż 385 spraw z uwzględnieniem konsultacji. Jest ich zatem o wiele więcej niż rok temu w tym samym okresie. Można zatem zaryzykować stwierdzenie, że w 2023 r. liczba zapytań doktorantów będzie najwyższa w historii działania Rzecznika Praw Doktoranta.

Profesjonalizm działania instytucji Rzecznika Praw Doktoranta zapewnia konkursowy tryb wybierania Rzecznika. Stanowisko to powierzane jest osobom posiadającym doświadczenie w zakresie działalności samorządowej, a także wyróżniającym się wiedzą o prawie szkolnictwa wyższego. W raporcie przedstawiono sylwetki wszystkich dotychczasowych rzeczników. Na ich podstawie można jednoznacznie wskazać, iż osoby pełniące tę funkcję wyróżniały się w środowisku doktoranckim osiągnięciami naukowymi i organizacyjnymi. Po okresie sprawowania roli Rzecznika Praw Doktoranta rozwijały swoje kariery naukowe oraz zawodowe stając się specjalistami w swoich dziedzinach. Każdy z dotychczasowych rzeczników wniósł własny wkład w rozwój tej instytucji. Ich łączna działalność doprowadziła do obecnej pozycji Rzecznika Praw Doktoranta w środowisku akademickim.

Co istotne, w Polsce Rzecznik Praw Doktoranta jest organem ogólnokrajowym. Funkcjonuje zatem obok lokalnych rzeczników praw doktoranta, którzy mogą być powoływani w poszczególnych uczelniach wyższych i instytutach badawczych. Funkcjonowanie ogólnopolskiego organu realizującego działania w zakresie ochrony praw doktorantów wydaje się kluczowe w celu zapewnienia ich efektywności. Rzecznik Praw Doktoranta jest bowiem organem bezstronnym i niezależnym. Nie posiada powiązań z administracją poszczególnych uczelni wyższych i instytutów badawczych. Powoduje to, iż doktoranci obdarzają go zaufaniem. Mają świadomość tego, że wszelkie informacje przekazywane Rzecznikowi Praw Doktoranta są wykorzystywane tylko w celu wyjaśnienia sprawy i nie zostaną przekazane osobom trzecim. Dodać należy, że wzrasta również świadomość prawna doktorantów. Doktoranci coraz częściej zauważają nieprawidłowości w działaniach organów uczelni wyższych i instytutów badawczych, a także podejmowanie przez nie aktywności niezgodnych z prawem np. poprzez stanowienie przepisów prawnych sprzecznych z ustawą - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Funkcjonowanie ogólnopolskiej instytucji Rzecznika Praw Doktoranta pomaga im w weryfikacji stwierdzonych nieprawidłowości i nie naraża na ewentualne konsekwencje związane ze zgłoszeniem takiego przypadku rzecznikowi funkcjonującemu w strukturze danego podmiotu doktoryzującego. Ponadto wskazać trzeba, że Rzecznikami Praw Doktoranta Krajowej Reprezentacji Doktorantów zostają jedynie osoby, które już w momencie powołania ich na to stanowisko wyróżniają się wiedzą o prawie szkolnictwa wyższego. To wszystko sprawia, że Rzecznik Praw Doktoranta Krajowej Reprezentacji Doktorantów staje się kluczowym organem w zakresie gwarantowania przestrzegania praw doktorantów kształcących się w polskich podmiotach doktoryzujących.

Uregulowanie kwestii Rzecznika Praw Doktoranta w ustawie - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce przyczyni się nie tylko do jeszcze większej profesjonalizacji działalności podejmowanej przez Rzecznika Praw Doktoranta oraz Biura Prawnego Krajowej Reprezentacji Doktorantów, ale doprowadzi również do wzrostu świadomości doktorantów w zakresie działalności Krajowej Reprezentacji Doktorantów na rzecz ochrony praw doktorantów.

Proponujemy, aby w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w art. 339 po ust. 3 dodano ust. 3a w brzmieniu:

3a. Przy KRD działa Rzecznik Praw Doktoranta KRD, zwany dalej: „Rzecznikiem”, który stoi na straży praw doktoranta. Tryb powołania i sposób działania Rzecznika określa statut KRD.

Wyrażamy jednocześnie głębokie przekonanie, że dodanie wyżej wskazanych przepisów stanowić będzie istotne działanie w kontekście poprawy sytuacji doktorantów kształcących się w polskich podmiotach doktoryzujących.

Autor:

mgr Monika Wilanowska

Koordinacja merytoryczna:

r.pr. Wojciech Kiełbasiński

apl. radc. Barbara Pietrzyk-Tobiasz

Korekta:

mgr Marcin Dorochowicz

Opracowanie graficzne:

mgr Jadwiga Korszniaik

mgr Justyna Bryk

DANE KONTAKTOWE